

A large, light gray circle is positioned on the left side of the page, partially overlapping the title text.

Dětské advokační centrum

Zpětná vazba spolupracujících odborníků a institucí

A light gray line graph with four circular nodes connected by lines, showing an overall upward trend. The nodes are located at approximately (15, 915), (330, 835), (530, 825), and (715, 685) in normalized coordinates.

2024

Dětské advokační centrum

Zpětná vazba spolupracujících odborníků a institucí

Jana Paloncyová

Kamila Svobodová

Praha, RILSA

2024

Tento výsledek byl finančně podpořen Nadací Sirius v rámci IX. grantového řízení a je součástí projektu *„Bezpečné místo – adaptace ověřené zahraniční praxe pomoci dětským obětem násilí v rodině do českého prostředí“*.

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons Uveďte původ 4.0 Mezinárodní veřejná licence (<http://www.creativecommons.org/licenses/by/4.0>).

Vydal Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.
Dělnická 213/12, Praha 7, 170 00
Vyšlo v roce 2024, 1. vydání, počet stran 21
Tisk: RILSA

<https://www.rilsa.cz>

Abstrakt

Dětské advokační centrum (DAC) bylo založeno Centrem Locika v září 2022 s cílem vytvořit bezpečné a neutrální místo určené pro komplexní a specializovanou pomoc dětem zažívajícím násilí v blízkých vztazích a dětským obětem trestných činů. Přístup DAC je založen na multioborové spolupráci zapojených profesí, již koordinuje „case manager“. Samotnému dítěti poskytuje informace a podporu „dětský průvodce“. Cílem předložené studie bylo zhodnotit procesy DAC pohledem odborníků, kteří jsou členy multioborových týmů. Spolupráce s DAC je dle odborníků jednoznačným přínosem pro dětské oběti, poskytuje dětem velkou podporu a přispívá k jejich ochraně. Zároveň je přínosem i pro zapojené experty, představuje pro ně silné zázemí a oporu v průběhu řešení případu. Jedinou identifikovanou slabou stránkou stávajícího nastavení služby DAC je její omezená kapacita. Služba by měla být místně i kapacitně dostupná ve všech krajích ČR a měla by se stát nedílnou součástí systému péče o ohrožené děti.

Klíčová slova: Dětské advokační centrum; ohrožené děti; domácí násilí; ochrana dítěte; multioborová spolupráce

Abstract

The Children's Advocacy Centre (DAC) was founded by the Locika Centre in September 2022 with the aim of creating a safe and neutral place dedicated to comprehensive and specialized help for children experiencing family violence and child victims of crimes. The DAC approach is based on multidisciplinary cooperation of the involved professions, which is coordinated by a “case manager”. The “children's guide” provides information and support to the child. The aim of the presented study was to evaluate DAC processes from the point of view of experts who are members of multidisciplinary teams. According to experts, cooperation with DAC is a definite benefit for child victims, it provides them great support and contributes to their protection. At the same time, it is also beneficial for the experts, it represents a strong background and support for them. The only identified weakness of the DAC is limited capacity. The service should be locally and capacity available in all regions of the Czech Republic and should become an integral part of the care system for threatened children.

Key words: The Children's Advocacy Centre; threatened children; domestic violence; child protection; multidisciplinary cooperation

Obsah

Manažerské shrnutí	5
Stručný popis služby	6
Metodologie	7
Vstup klienta i zúčastněných odborníků do služeb DAC	8
Expertní případová konference.....	10
Přínosy spolupráce s DAC pro zapojené odborníky	13
Přínosy spolupráce s DAC pro děti	15
Srovnání služeb a postupů DAC s klasickými přístupy.....	17
Zhodnocení služby DAC	18
Silné stránky služby	18
Slabé stránky služby	19
Návrhy a doporučení.....	19

Manažerské shrnutí

- Dětské advokační centrum Centra Locika se zaměřuje na komplexní a specializovanou pomoc dětem zažívajícím násilí v blízkých vztazích a dětským obětem trestných činů. Přístup DAC je založen na multioborové spolupráci zapojených profesí (zpravidla OSPOD, policie, soud, sociální služby, terapeuti, lékaři, škola ad.). Koordinaci odborníků a dalších postupů zajišťuje v DAC „case manager“. Samotnému dítěti poskytuje informace a podporu takzvaný dětský průvodce.
- Předložená zpráva vychází z výpovědí odborníků, kteří jsou členy multioborových týmů nebo v DAC kmenově pracují, poskytnutých v rámci diskusní skupiny či při individuálních hloubkových rozhovorech.
- Základním nástrojem jednotné mezioborové koordinace práce v zájmu dítěte jsou expertní případové konference. Tato setkání byla respondenty hodnocena velice kladně. Oceňovali sdílení informací o případu mezi různými stranami, sdílení odpovědnosti, možnost konzultací a vyjasnění nepřesností či nesrovnalostí v případě a společné plánování dalších kroků a rozdělení úkolů.
- Pro dotazované odborníky je spolupráce s DAC jednoznačným přínosem a pomocí. Představuje pro ně silné zázemí a oporu v průběhu řešení případu. Spolupráce s dalšími experty jim poskytuje rychlejší a komplexnější vhled do případu a zefektivnění jejich práce, předchází riziku nejasností, opomenutí některých důležitých skutečností či naopak duplicitních aktivit a je úsporou jejich času.
- Spolupráce s DAC je dle odborníků jednoznačným přínosem i pro dětské oběti, kterým poskytuje velkou podporu a přispívá k jejich ochraně. Přínosem je psychologická a terapeutická pomoc, a to prakticky okamžitě po vstupu klienta do služby a zároveň průběžně. Zásadní je rovněž pomoc dítěti ze strany dětského průvodce a koordinace všech zapojených subjektů a jejich kroků, snižující zátěž kladenou na dítě a předcházející jeho sekundární viktimizaci.
- Odborníci se domnívají, že služby DAC jsou nastaveny optimálně, a z výzkumu nevzešel žádný návrh, o jaké další formy podpory by bylo žádoucí stávající služby rozšířit. Jedinou v rozhovorech identifikovanou slabou stránkou stávajícího nastavení služby DAC je její omezená kapacita. Služba by měla být místně i kapacitně dostupná ve všech krajích ČR a měla by se stát nedílnou součástí systému péče o ohrožené děti.
- Pro širší využití služby DAC nebo jiné obdobné služby tohoto typu je klíčová osvěta odborné i široké veřejnosti, ale rovněž informování ohrožených rodin, tedy představení služby, jejich specifik a přínosů, například formou příkladů dobré praxe. Vhodné by bylo i vzájemné sdílení zkušeností mezi zapojenými profesemi.

Stručný popis služby

Dětské advokační centrum (dále též DAC) bylo založeno v září 2022 a je tedy relativně novou službou, působící v rámci širšího spektra služeb Centra Locika. Motivem pro vznik takové služby byla neuspokojivá praxe v řešení situace dětí zažívajících násilí v blízkých vztazích a dětských obětí trestných činů. Pokud vůbec nepříznivé, až život dětí ohrožující rodinné podmínky vzejdou na povrch a státní instituce či neziskové organizace v rodině intervenují, není poskytování pomoci dotčeným dětem dobře systémově ošetřeno a koordinováno. Do celého procesu vstupuje řada profesí, které situaci vyhodnocují (zpravidla orgán sociálně-právní ochrany dětí, policie, soud, sociální služby, terapeuti, lékaři, škola atp.). Dítě je tak vystaveno řadě situací, na něž není připraveno, a specializované pomoci, kterou by potřebovalo ono samo, se mu dostane mnohdy až v delším časovém horizontu, případně vůbec. Dětské advokační centrum si klade za cíl vytvořit **bezpečné a neutrální místo určené pro komplexní a specializovanou pomoc dětským obětem domácího násilí**. Vznikem tohoto pilotního centra se Česká republika může přiblížit naplnění závazků, které vyplývají ze strategických materiálů České republiky i z mezinárodního práva (např. Národní strategie ochrany práv dětí 2021–2029, Úmluva o právech dítěte).

Přístup DAC je založen na multioborové spolupráci a spočívá na čtyřech základních pilířích: 1. sociálně-právní ochraně dětí, 2. terapeutických službách pro dítě i rodiče, 3. zdravotních službách (pediatrie, psychiatrie aj.), 4. trestním řízení (policie, státní zástupci, soudci aj.). **Multioborová spolupráce si klade za cíl koordinovaně vyhodnotit situaci dítěte z pozic všech odborníků, kteří jsou pro daný případ relevantní, nastavit jednotný postup řešení situace a poskytnout dítěti terapeutickou i další pomoc, pracovat s celým rodinným systémem** (s výjimkou abuzivního rodiče) pro sanaci děti ohrožujícího prostředí.

Koordinaci odborníků a dalších postupů zajišťuje v DAC **case manager**. Jednou z jeho hlavních aktivit je organizace expertních případových setkání k případu, kde se ideálně všichni odborníci dotčení daným případem sejdou, sdílejí informace, potřeby dítěte a dalších členů rodiny, koordinují další postupy, vyjasňují si své pozice a možnosti vymezené zejména zákonem. Case manager je také klíčovou osobou pro neabuzivního rodiče, poskytuje mu základní sociálně-právní poradenství, vysvětluje mu, jaké kroky budou následovat v trestním řízení, případně předběžném opatření, je obecně nápomocný v komunikaci mezi rodičem a OSPOD, pomáhá mu řešit i finanční situaci (např. žádost o sociální dávky), snaží se zprostředkovat též pomoc terapeutickou, seznamuje rodiče s psychickým stavem dítěte. Case manager rovněž komunikuje rodiči výsledky expertních setkání. K jeho činnosti patří i psaní zpráv, například podkladů pro soud, policii.

Jedním z průvodních znaků služby je průběžné poskytování informací samotnému dítěti, a to přiměřeně jeho schopnostem a zdravotnímu stavu. Každému dítěti je tedy přiřazen **dětský průvodce**, který mapuje jeho situaci a během celého procesu, počínaje vyhodnocením a sledováním psychického stavu až po doprovázení k soudu, je mu k dispozici a oporou a na jednotlivé kroky ho připravuje,

pomáhá mu orientovat se v nich a zvládnout je. Průvodce rovněž komunikuje s rodinou či zástupci pobytových zařízení, je-li dítě umístěno mimo rodinu (dětský domov, ZDVOP apod.), o situaci dítěte. Do jeho kompetencí patří také vyhodnocování, jakou návaznou službu dítě potřebuje (např. dlouhodobé terapie, psychiatrie). Průvodce rovněž komunikuje potřeby dítěte všem zapojeným odborníkům.

Předmětem této zprávy není dopodrobna popsat procesy DAC, ale kvalitativně je zhodnotit na základě výpovědí odborníků, kteří jsou členy multioborových týmů (víceměně stálými či ad hoc k jednotlivým případům) nebo v DAC kmenově pracují. Více o nastavení služeb v Metodice Dětského advokačního centra / centra dětství bez násilí: Multioborová a meziřesortní spolupráce v zájmu dětské oběti násilí.

Metodologie

Jak bylo uvedeno výše, DAC je novou službou, jež se soustředí zejména na klienty v Praze a ve Středočeském kraji. Počty klientů jsou zatím limitované, podobně i počty spolupracujících organizací a odborníků. Samotným DAC byly výzkumnému týmu poskytnuty kontakty na zástupce jednotlivých profesí (21). Jednalo se o pracovníky OSPOD, zmocněnce, zástupce policie, intervenčních center, zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, dětských domovů, sociálních služeb a škol a pracovníky DAC. Záměrem bylo uspořádat v relativně krátkém čase fokusní skupinu s asi osmi diskutujícími různých profesí. Jak bude uvedeno dále v textu, jedná se o profesi časově velice vytížené a najít ve vymezeném období termín, který by vyhovoval všem, bylo obtížné. Navzdory tomu se podařilo realizovat diskusní skupinu se čtyřmi odborníky (zástupce OSPOD, dětského domova, intervenčního centra a sociální služby). K tomu byly realizovány individuální hloubkové rozhovory s průvodkyní, case managerkou DAC, zmocněnkyní a policistkou. Scénáře pro fokusní skupinu i hloubkové rozhovory se spolupracujícími experty měly téměř sto procentní průnik. Po úvodním představení byli respondenti požádáni o **sdílení svých zkušeností se spoluprací s DAC, o popis postupu navázání spolupráce s DAC, kooperace s dalšími odborníky, zhodnocení služeb DAC** (silné, slabé stránky, mimo jiné ve srovnání s klasickým přístupem k případu mimo rámec multioborové spolupráce vedené DAC). Na závěr byli respondenti požádáni o **doporučení pro zlepšení služeb a spolupráce s DAC**. Sousednost hloubkových rozhovorů, fokusní skupiny a zbylých hloubkových rozhovorů ukázala, že vzorek byl satureován, neboť následné rozhovory již nepřinášely další, jiné stěžejní informace a postoje.

Vstup klienta i zúčastněných odborníků do služeb DAC

Klientem služby DAC je dítě, které bylo vyhodnoceno OSPOD jako **ohrožené podle § 6 zákona č. 359/1999 Sb.**, o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů, konkrétně písmeny e) či g). Jedná se o nezletilé děti:

e) na kterých byl spáchán trestný čin ohrožující život, zdraví, svobodu, jejich lidskou důstojnost, mravní vývoj nebo jmění, nebo je podezření ze spáchání takového činu;

g) které jsou ohrožovány násilím mezi rodiči nebo jinými osobami odpovědnými za výchovu dítěte, popřípadě násilím mezi dalšími fyzickými osobami;

Uvedené vyhodnocení situace dítěte jako pro něho ohrožující je první nutnou podmínkou pro zahájení poskytování služeb DAC. Tento postup odpovídá literě zákona a nebyl respondenty nijak zpochybňován. Rodina, případně samo dítě se může na DAC obrátit jako na první organizaci, **vždy je ale OSPOD přizván**, aby situaci vyhodnotil.

„Takže samozřejmě dítě k nám může zavolat, ale buďto jakoby my právě zjistíme, v jaký je to fázi. Nebo i k nám volá rodina, ale my většinou se ptáme, jestli už právě spolupracují s OSPODem a vlastně většinou je žádáme, aby se vlastně spojili s tím OSPODem a řekli, že chtějí s náma spolupracovat, aby nás vlastně oslovil ten OSPOD, případně můžeme ten OSPOD oslovit my. (...) Protože my potřebujeme potom od nich pověření vlastně k pořádání těch případových konferencí. Takže ve chvíli asi, kdyby volalo dítě jenom s tím, že chce něco oznámit bez toho, aby bylo v tomhle procesu, tak bych ho spíš předávala jako na naši poradenskou linku, která vlastně by s ním pořešila ty kroky, kam... co by mělo jako v tu chvíli udělat a koho informovat nebo kde najít tu krizovou pomoc jako, to Dětský advokační centrum vlastně není jako takhle nízkoprahový.“ (R2)

Problém podle respondentů nastává, pokud je dítě vyhodnoceno jako ohrožené, ale zákonní zástupci s podporou ze strany DAC nesouhlasí. V tom spatřovali respondenti systémový problém, neboť pak se nabízí pouze to, aby se OSPOD obrátil na soud a ten terapeutickou péči či další služby pro dítě i přes nesouhlas zákonných zástupců nařídil. V praxi respondentů se toto děje velmi ojediněle, spíše je snahou, aby OSPOD o spolupráci s DAC rodiče přesvědčil. Zapojení soudu pak prodlužuje čas, kdy může dítě získat potřebnou podporu. Časové prodlevy byly obecně zmiňovány jako problém v celém procesu sanace situace dítěte ohroženého násilím v blízkých vztazích. To vše má pro dítě závažné důsledky.

R: „Tak my jako OSPOD máme každopádně možnosti tím, že zařadíme dítě do paragrafu 6 a ty rodiče s náma spolupracovat musí a potom prostě formou individuálních plánů a tím, že ty rodiče tlačíme do spolupráce, tak relativní možnost ochránit částečně to dítě máme. A samozřejmě je to složitější.“

T: „Třeba v momentě, kdy se odstěhují, tak vlastně jste úplně jako z dohledu.“

R: „I když je dítě v paragrafu 6 a máme obavu, že je ohroženo dítě na životě a na zdraví, tak můžeme zase žádat spolupráci s policií.“ (R6)

„A to už je samozřejmě na tom soudci, jestli to potvrdí nebo ne, ale ještě se mi nestalo, aby to OSPOD udělal. Takže vlastně... protože se obávají toho, co nastane, že rodiče přijdou s právníkama. Je to strašně složitá situace, ale pro to dítě je to potom likvidační, protože řekne vlastně, řekne si o pomoc ve škole, v Locice.“ (R1)

„Pokud by jako vyloženě rodič nesouhlasil s tou spoluprací, tak jako nemůžeme s tím dítětem pracovat. Ale tam asi by spíš do toho vstupoval ten OSPOD a asi by se zajímal prostě, proč ten rodič jako, co se děje, proč jako nechce, proč jako nechce pro to dítě tu péči nebo proč nechce spolupracovat, že jo?...[dítě] je bezbranný a my mu vlastně nikdo nemůžeme pomoci, takže to je určitě taky jako důvod nebo taky zádrhel, když prostě ten OSPOD nechce vyhovět dítěti nebo chce, ale bojí se toho rodiče.“ (R1)

Jak bude rozvedeno níže, v procesu sanace situace dítěte ohroženého násilím v blízkých vztazích hraje mimo systémových nastavení mnohdy roli i **profesionální a osobní nastavení konkrétních pracovníků**. V krajním případě se může stát, že podle pracovníků DAC spadá dítě do výše uvedené kategorie ohrožených dětí, neabuzivní rodič by rád služby DAC využil, ale OSPOD je jiného názoru. V těchto případech není ze strany DAC možné poskytnout klientovi komplexní služby.

„Určitě, no, tak to je samozřejmě lepší varianta, když je tam bezpečný rodič, neabuzivní a ještě jakoby, kterej má snahu to řešit, tak samozřejmě my v rámci toho jakoby už toho nultýho setkání prostě můžeme vyzvat ten OSPOD k té schůzce a na té schůzce můžeme upozorňovat prostě na nějaký věci, který jsou jako potřeba dělat v zájmu toho dítěte. Ale samozřejmě ve finále záleží na tom OSPODu, jestli prostě tu spolupráci jako přijme nebo ne.“ (R2)

„Ale určitě bysme mu pomohli hledat nějaký cesty jiný, ale jako nevzali bysme ho do té služby jako DACu, kterej nabízí celej ten balík, protože ten vlastně jakoby bysme nemohli tam vlastně... my nemůžeme svolat žádnou případovou konferenci, nemůžeme si zjišťovat informace od policie a tyhle ty věci, nemůžeme doprovodit k výslechu, pokud vlastně ten OSPOD jakoby nám k tomu to pověření nedá.“ (R2)

Běžné jsou i případy, kdy **DAC vstupuje do procesu později**, kdy je například zahájeno trestní řízení či podáno trestní oznámení na abuzivního rodiče. V těchto případech je již OSPOD zapojen. Na nultém setkání se řeší zapojení DAC a spolupráce DAC a OSPOD, následná péče o dítě, ale i to, v čem může být DAC nápomocen OSPOD. Důležité je rovněž, aby dítě již bylo umístěno v bezpečném prostředí.

„No, a na tom nultým setkání se vlastně bavíme o tom, co se děje, jaká je zakázka prostě, kde OSPOD už je třeba krátkej, kde by potřeboval pomoc. Většinou se to týká nějaký návazný péče psychologický. Ale ta nemůže probíhat, pokud to dítě není v bezpečným prostředí, takže pokud to dítě žije s abuzivním rodičem, my jako Locika nemůžeme zahájit prostě terapeutickou péči u toho dítěte.“ (R1)

Problematická situace nastává podle respondentů v případě, kdy dítě ještě nebylo vyšetřeno policií. V těchto případech nemůže DAC dítěti jako svědkovi či oběti služby ihned poskytnout, neboť by to mohlo být považováno za ovlivňování. DAC, respektive průvodce dítěte nicméně může být u vyšetření dítěte přítomen a být oporou jak jemu, tak policii. Může dítěti pomoci zprostředkovat procesní informace, co ho při rozhovoru s policií čeká, a po jeho vyšetření se snaží o stabilizaci jeho stavu. Za tímto účelem má centrum Locika zařízenou speciální a patřičně technicky vybavenou místnost, kterou může policie pro vyšetření dítěte využít.

„... no, takže tohle to si všechno jako vyhodnotíme na tom nultým setkání a potom se domluvíme, kdy se vlastně uvidíme s rodičema, respektive s neabuzivním rodičem a tím dítětem. Tam hrozně záleží, jestli je to už po výslechu, nebo před výslechem, aby Locika nebyla braná jako podjatá, že dítě ovlivňuje nebo cokoliv, protože náš dětskej průvodce pak může být i jako důvěrník vlastně u výslechu, což by ztrácelo smysl, kdyby se s ním vídal jako předtím v Locice.“ (R1)

Všechny tyto okolnosti kladou **velké nároky na koordinaci i na kooperaci DAC zejména s OSPOD. Ostatní odborníci bývají do procesu zapojeni často až poté, co je dítě klientem DAC**, a to tím, že je DAC doporučí (např. terapeut pro dlouhodobé terapie, zmocněnec) či to vyplyne jinak ze situace v rodině (dítě je umístěno v náhradní rodinné péči, do případu je zapojena policie apod.). Toto je možné považovat za přirozenou počáteční fázi fungování DAC, do budoucna je respondenty vnímán jako velmi pravděpodobný i žádoucí opačný proces, kdy se na DAC naopak budou častěji obracet se svými případy externí odborníci.

„Takže takhle se to vlastně z té Lociky k nám dostává a nevybavuju si teďka případ, ve kterým my bychom toho klienta získali odjinud a pak bychom se sešli všichni v Locice, ale jako i tohle to je poměrně jako pravděpodobnej do budoucna scénář, protože ta Locika je přece jenom organizace, která úplně tady ty jako... nemá úplně alternativu v té komplexnosti toho Dětskýho advokačního centra, takže je dost možný, že my, když dostaneme třeba toho dětskýho klienta odjinud, tak nakonec v té Locice stejně všichni budeme, protože ten typ služeb, kterej je tam, tak prostě jinde není.“ (R3)

Expertní případová konference

Poté, co se dítě stane klientem DAC, je monitorována jeho situace a jsou vytipováni odborníci, kteří jsou již nějak do případu zapojeni nebo by být měli, a následně je svolána takzvaná expertní případová konference. **Expertní případové konference jsou základním nástrojem jednotné mezi-oborové koordinace práce v zájmu dítěte.** Jejich realizace je v souladu se zákonem č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění pozdějších předpisů. Expertní případovou konferenci svolává na základě dohody s příslušným pracovníkem OSPOD bez zbytečného odkladu case manager nebo vedoucí DAC v rámci pověření DAC k SPOD. **Na jednání je vždy přítomen pracovník**

OSPOD, case manager, průvodce dítěte, odborník na dětskou psychologii, případně další odborníci relevantní pro daný případ (zmocněnec, policie, zástupce školy, odborníci sociálních služeb apod.). Cílem první expertní případové konference je zpravidla **zajištění faktického a emočního bezpečí dítěte a jednotná koordinace dalších kroků v jeho zájmu**. Tím je předcházeno opakovanému zpovídání dítěte a sekundární viktimizaci. Jednání probíhá v prostorách DAC, případně v monitorovací místnosti vedle výslechové místnosti (v DAC, na PČR), ve vhodných prostorách OSPOD či PČR či jiného klíčového aktéra. Z jednání je zhotoven zápis jako podklad pro další kroky či další aktéry. Na rozdíl od případových konferencí pořádaných OSPOD se expertní konference v DAC neúčastní a priori rodič či dítě. Cílem je zejména sdílení informací o případech mezi různými stranami. **O situaci z pohledu dítěte předává informace jeho průvodce a hájí tam tak jeho zájmy** (např. pokud není dán zákaz styku násilné osoby s dítětem a ke kontaktu dochází, informace o psychickém stavu dítěte a zda je třeba zahájit terapeutickou péči), o situaci a potřebách rodiče či dalších členů rodiny sdílí poznatky case manager. Cílem konference je také naplánování dalších kroků a rozdělení úkolů. Řeší se rovněž zastoupení dítěte zmocněncem, ustanovení opatrovníka.

„Takže tak nějak všechny koordinujeme, aby všichni měli stejný informace a většinou co jako... hlavním... většinou ten hlavní cíl je zamezit sekundární viktimizaci, aby prostě dítě nebylo popotahovaný na sto padesáti úřadech a pořád vlastně vyprávělo ten stejný příběh, což potom ztrácí i validitu ta terapie, protože tam se trošičku řeší jako podobný věci, zpracování toho daného traumatu.“ (R1)

Tato setkání, která jsou vlastně stěžejní aktivitou DAC, byla respondenty **hodnocena velice kladně**. Oceňovali nejen profesionalitu vedení konferencí, ale zejména to, že mohli sdílet informace a o případu se dověděli širší kontext, který by se k nim jinak dostával obtížně či vůbec.

„Pro sebe osobně jsem hodně vnímala úžasnou tu první případovou konferenci, protože jsem se... krom toho, že jsem se setkala osobně s těma lidma, který znají [jméno], jako ať už je to pracovnice z OSPODu, nebo ta zmocněnkyně, tak kdy jsme si teda mohli říct jakoby i jejich třeba postoj k tomu nebo nějaký informace, který nebyly přímo v té výpovědi, tak jsem samozřejmě se dozvěděla i spoustu informací, jako měli jsme tam telefonicky spojenou třeba třídní učitelku nebo školní psycholožku a takhle. Takže to bylo hodně přínosné, abysme si udělali celkový obrázek o tom zázemí té slečny a o tom teda, jak se to asi celé mohlo přihodit nebo nemohlo přihodit, a jaké jsou tam samozřejmě důvody ty úplně prvotní, proč se to zřejmě stalo.“ (R4)

„Ten nejvýraznější prvek tam byly ty vlastně setkání, ta skupinová, ta expertní případová konference. A proběhly dvě v poměrně krátký době za sebou, protože se ta situace nějakým způsobem tam hrotila.“ (R5)

Na setkání byli podle respondentů většinou přítomní všichni, kteří tam v dané situaci být měli. Expertních případových konferencí se zpravidla účastní všichni pozvaní z řad OSPOD, policie, škol, dalších zapojených služeb a odborníků, pediatrů atd. Méně často se účastní státní zástupci či zástupkyně. Dalším pozitivem takových setkání a spolupráce v rámci DAC obecně je podle dotázaných **sdílení odpovědnosti čili možnost konzultací a vyjasnění nepřesností či nesrovnalostí**.

Reflektována byla také **možnost být s ostatními v kontaktu i mimo expertní setkání**, zavolat, vznést dotaz a vědět, že druhá strana má stejný zájem na řešení případu.

„Je vidět, že Locika to dělá velmi jako profesionálně, zároveň mají velmi dobrý jako vybavení, i technický, což samozřejmě pak tu práci taky někam posouvá. A byla jsem velmi spokojená, i jsme si ujasnili spoustu věcí, spoustu rolí a tak, takže spokojená jsem byla hodně.“ (R8)

„Kdo být zapojeni měli, asi byli všichni, myslím si, že i víceméně všichni byli vstřícní, protože pro všechny to byl přínos minimálně v tom, aby si... protože každý zná ten příběh z toho svého, že jo, okruhu činnosti, ať je to teda škola, nebo je to psycholog, nebo je to trestní řízení, prostě... tak asi bylo přínosem pro všechny, že jsme si tam jakoby řekli nebo získali informace, jaká je ta situace celková, jo? Nejenom vřdycky z toho pohledu... z pohledu toho konkrétního oboru nebo odvětví, které se řešilo.“ (R4)

„... ta sdílená odpovědnost prostě přináší ovoce, myslím, hodně velký, že opravdu to není na jednom člověku, ale je to na tý sdílený odpovědnosti, a snažíme se to prostě vštěpovat do všech těch jako lidí a je to taková možná skrytá taková message pro všechny ty lidi, s kterými spolupracujem, že je to strašně složitý a nevyřeší to jeden člověk prostě.“ (R1)

Expertní případové konference se **opakují dle potřeb případu**, aby bylo možné monitorovat a koordinovat další kroky.

„... co jsem z tý naší spolupráce si myslím, že určitě bylo víc než jedno v těch případech, plus probíhá třeba nějaká komunikace potom telefonická s těmi case managery, ale tak těchhle těch setkání tady na ten případ je víc, což si zase myslím, že je možná dobrý udělat víc kratších než nějaký jedno, kde se člověk snaží obsáhnout všechno. A ono to asi ani nejde, protože jako je potřeba udělat něco na začátku, kdo je kdo, co tam bude dělat. Pak je potřeba udělat v nějaký fázi, co se změnilo, co se vyvinulo. Pak se ještě dějou nějaký zvraty občas a takže i třeba pořešit – a co my s tím teď, je vůbec něco, co můžeme dělat? A k tomuhle tomu všemu potom potřebujeme udělat nějaké třeba... nebo potřebujeme... Je třeba dobrý udělat nějaký takovýhle jako krátký setkání. Takže já myslím, že to, že jich bylo víc, tak je naprosto na místě a že by to asi jako takhle... takhle by to dávalo smysl.“ (R3)

Mezi určitá rizika či otazníky, které respondenti vznášeli, je možné označit možný nesoulad mezi kroky DAC a představami neabuzivního rodiče. Je to aspekt, se kterým je třeba počítat, zacházet s ním obezřetně a dobře vše komunikovat se všemi zúčastněnými, včetně dítěte a daného rodiče.

„No, ono pro klientku byla spolupráce s DACem velmi ambivalentní, protože tam probíhaly, že jo, nějaký určitý kroky k ochraně dětí a ona s nima jako částečně nebyla v souladu, protože se rozhodla v průběhu té doby obnovit soužití s manželem. A tam byly právě činěné kroky, aby k tomu... nedošlo. Aby se vlastně děti ochránily před tím násilným otcem.“ (R5)

Jedním z úskalí expertních případových konferencí je potřeba, aby všichni účastníci byli v daný čas k dispozici. To se ne vždy zcela daří, vzhledem k tomu, že každá z dotčených profesí je v České republice obecně personálně oslabená. V této souvislosti hodnotili dotázaní experti **pozitivně**

možnost účastnit se případových konferencí jak osobně, tak rovněž online formou. To poskytuje značnou flexibilitu organizátorům i participantům setkání a rozšiřuje okruh zúčastněných aktérů, neboť se díky vzdálenému připojení mohou zúčastnit také ti, pro které z časových důvodů osobní účast není možná. Zároveň se tito odborníci mohou připojit jen na část schůzky, nedovoluje-li jim jejich pracovní vytížení účast po celou dobu. Termíny setkání je díky hybridní formě snazší domluvit a případové konference se tudíž mohou konat častěji nebo lépe odrážet aktuální potřeby v návaznosti na vývoj případu.

„Já z toho, co vlastně... z té spolupráce, tak napadá mě u těch... asi u těch expertních komisí... aby bylo pro ty lidi v tom procesu nějak jako komfortní se k tomu připojit, odpojit a asi pro mě i jako pro advokáta je nejlepší nějaká forma ideálně onlinová, kdy já tam řeknu to svoje kolečko a můžu se třeba, můžu se odpojit, pokud mám nějaký další klienty, jednání, a jako pokud mám tu časovou dotaci, že tam můžu přijít osobně a můžu si to fakt celý poslechnout, tak jsem strašně ráda, jako pomáhá mi to, ale samozřejmě ne vždycky je to možný.“ (R3)

Potřeba být rychle k dispozici však byla identifikována i jako případná bariéra pro spolupráci s DAC.

„Mě tam napadá, že tam byly domlouvány ty případové konference velice narychlo, de facto ze dne na den, že se svolala a za dva dny mohla být. Mám dojem, že to může být jako i bariéra, aby se opravdu třeba někdo mohl zúčastnit, když je to takhle hodně narychlo.“ (R5)

Přínosy spolupráce s DAC pro zapojené odborníky

Pro dotazované odborníky je spolupráce s DAC **jednoznačným přínosem a pomocí při jejich práci.** Jak už bylo pojednáno výše, zejména díky expertním případovým konferencím a **vzájemnému sdílení informací získávají rychlejší a komplexnější vhlad do případu,** a to i pohledem jiných profesí, a společně nasměrují další kroky. Představuje to pro ně také významnou **úsporu času.** Zatímco při „klasickém“ způsobu řešení případů bez zapojení DAC si musejí zajistit potřebné informace sami – postupným kontaktováním jednotlivých subjektů – v průběhu případových konferencí se ke všem zapojeným expertům dostanou potřebné informace ve stejný čas, ve větší šíři a v celkových souvislostech. **Usnadňuje jim to jejich práci** a v důsledku to má pozitivní dopad na další práci s rodinou a dítětem, neboť mohou své následné postupy lépe přizpůsobit jejich potřebám. **Zefektivnění dohodnutých kroků** spočívá jednak v jejich optimálnější nastavení, jednak v eliminaci duplicitních a tedy zbytečných, potažmo pro dítě a rodinu zatěžujících kroků, ale také v předcházení případnému opomenutí důležitých úkonů, které by si experti bez skupinové diskuse nemuseli uvědomit nebo by se mohli i mylně domnívat, že je řeší někdo jiný.

„Tak jednak tím, jak jsme se tam všichni sešli, tak nás napadly věci, který si myslím, že samozřejmě anebo třeba jako s OSPODem nebo tak by nás nenapadly, že jsme si to tak jako ujasnili. A každé jsme vlastně z té rodiny donesli část informací, který jsme tam pak

posdíleli. Zároveň jsme získali informace od policie, kteří... ke kterým já bych se za normálních okolností vůbec nedostala. A byly vlastně hodně důležité v tom případě. A taky jsme si rozdělili, kdo co bude dělat, abysme tu práci jako nedublovali a zároveň, abysme si někdo neřekl – hm, to dělá Locika, to dělá OSPOD.“ (R8)

„A to zase jako pro mě prostě je tam nárok zjistit si kontakt na jednoho, zavolat mu, na druhýho, zavolat mu, na třetího, zavolat mu. Je pro mě přeci jenom jednodušší, když s nima se všema mluvím v jeden čas. (...) A já už si to všechno vlastně naberu z té jedny schůzky, kde já třeba strávím hodinu a odcházím, takže pro mě je to... časově je to pro mě úsporný. Dozví se věci, který bych třeba... ani nevím, že se na ně mám ptát, jo? Protože ani nevím, že tam ta informace je, něco třeba právě jako o různých školních úspěších, neúspěších, excesech, prostě hodnocení toho dítěte, takovej jako... člověk navnímá, nacítí, to je takový blbý slovo, ale jako vlastně kterým směrem se vydat. (...) A takže pro mě jako vlastně se dozví i věci, který jako, kdybych tam neseděla, tak je nevím a ani bych nevěděla, že je mám zjišťovat, to je jako taky docela výhoda. A plus se zase dozvěděj ode mě třeba ty státní zástupci, policisté, tak se dozvěděj ode mě něco o potřebách tý oběti.“ (R3)

Experti dále zdůraznili, že díky spolupráci s DAC získají vědomí a určitou jistotu v tom, že **dítěti pomáhá i někdo další**, což napomáhá též jim samým při jejich práci.

„Nakonec to přineslo asi minimálně to, že jsem věděla, že když by bylo zapotřebí [jméno] nějak namotitovat, posunout jí k nějakému úkonu nebo takhle, nebo jí připravit na nějaký kontakt, tak se s nima [myšleno DAC] dá samozřejmě spolupracovat a oni v rámci svých vlastně pravomocí by nám s tím pomohli, i když to samozřejmě není jejich hlavní jakoby náplň činnosti, ale každopádně takhle to tam bylo nastavené ta spolupráce, že by přišla. (...) Takže já jsem to vnímala jako přínos v tom, že teda by mi případně pomohli nebo by tomu trestnímu řízení případně pomohli po té jejich linii, ať už nějakou psychologickou pomocí, nebo pomocí stabilizovat to rodinné zázemí a podobně.“ (R4)

Centrum Locika a DAC díky svým dlouhodobým zkušenostem s dětmi ohroženými domácím násilím a jejich rodinami a zejména **díky širokému týmu odborníků**, zahrnujícímu dětské psychology, terapeutky, sociální pracovníky, psychiatry či právníka, představují pro externí profese zapojené do případu **silné zázemí a oporu**. Experti se na ně kdykoli mohou obrátit s prosbou o pomoc, pokud si s něčím nevědí rady, což se stává především v situacích, kdy s daným typem případu nemají dostatek zkušeností, nebo je pro ně dokonce zcela nový. Díky DAC tak získají nejen širší vhled do případu, ale také určité „zaškolení“, jak s takto ohroženými dětmi vhodně pracovat. **Pomoc odborníkům** přítom není ze strany DAC poskytnuta jen v počáteční fázi jejich zapojení do případu, ale i **v jeho průběhu, a to dle potřeby**.

„Pro nás to bylo jako hodně přínosný v tom, že vlastně nám jako ukázali nějaký náhled na tu situaci nebo jak s těma dětma pracovat, jak se ty děti v tu chvíli jako můžou projevat... A vlastně Locika nás jako... nebo nám jako radila, jak prostě se ty děti jako projevují třeba, jaký tam můžou být jako různý prostě, já nevím, co třeba říkají a podobně. (...) Takže pro nás tím, že to byla nová jako situace, tak jsme byli moc rádi, že prostě nám nějak jako v tom mohli vůbec [pomoc] prostě na tom jako pracovat.“ (R7)

„Jako odborníci, kterým já můžu zavolat a říct – nevím, pomozte. Já v nich mám obrovskou oporu.“ (R6)

Nad rámec řešení konkrétního případu nabízí DAC i školení „na míru“ pro pracovníky pomáhajících organizací. *„My jsme vlastně s nima domluvený i na nějakým jako školení, kterého se můžeme zúčastnit pod vlastně jejich záštitou.“ (R7)*

Přínosy spolupráce s DAC pro děti

Stejně jako je přínosná spolupráce s DAC pro zapojené odborníky, je z jejich pohledu spolupráce s DAC **jednoznačným přínosem i pro dětské oběti**. Odborníci vnímají DAC jako subjekt, který dětem **poskytuje velkou podporu a přispívá k jejich ochraně**.

„A opravdu to jde k ochraně těch dětí, že já tam vidím obrovskou podporu u těch dětí.“ (R6)

„Já se určitě připojuju, že v tom vidím obrovskou podporu toho procesu směřující k ochraně dětí.“ (R5)

Velkým pozitivem a přínosem Centra Locika a DAC je **poskytování psychologické a terapeutické pomoci** dětským obětem, a to prakticky **okamžitě po vstupu klienta do služby a zároveň průběžně**, ale mnohdy i zajištění návazné péče externí službou. Experti tuto skutečnost vyzdvihují a připomínají, že odborné služby tohoto druhu jsou v České republice kapacitně zcela přetížené, a tedy často nedostupné, mnohdy jsou pro rodiny nedostupné i finančně. DAC tým napomáhá nejen dětem, ale také některým z odborníků, kterým tak odpadne část zátěže vyplývající ze snahy potřebnou odbornou péči dětem zajistit.

„My jsme šťastný, když se nás Locika ujme nebo dětský krizový centrum a podobně, prostě tyhle ty většinou pražský a s tím dítětem nám pomůžou, protože pro nás sehnat pro dítě odbornou péči, odbornou pomoc, je prostě, pomalu se rovná zázrak.“ (R6)

„Teď vlastně nám domluvili terapeuty i pro děti. (...) Ono získat jako psychologa pro děti je poměrně náročná záležitost, takže v tomhle nám Locika taky pomohla, takže vlastně to tam jako pokračuje a přechází to v tu terapii.“ (R7)

Respondenti tedy chválili **precizní návaznou péči DAC a Centra Locika o dítě**. Jednalo se zejména o možnost terapeutické péče přímo v Centru Locika. Tu oceňovali zvláště zástupci OSPOD, neboť oni sami takovou podporu pro děti hledají v rámci externí spolupráce s jinými organizacemi v současné době velmi obtížně. Centrum Locika je navíc **specializovaná na specifická dětská traumata**, s nimiž ne každý odborník umí skutečně dobře pracovat. Spontánně byly zmiňovány

i služby, které zdánlivě do řešení situace klienta přímo nespádají. Jednalo se o pomoc s finanční situací rodiny či se zajištěním volného času dítěte.

„Takže co se týče Lociky, asi... mně se ta spolupráce s nimi líbila hlavně v tom směru, že teda oni opravdu věnovali se té nezletilé slečně, snažili se vymyslet varianty nejenom jakoby, co se týče trestního řízení a toho konkrétního případu, ale i toho okolo, jako jak jí pomoci s volnočasovými aktivitami i se školou a podobně, protože ta holčička neměla úplně domácí zázemí v pořádku, zemřela jí maminka, vychovává jí poručník a podobně.“ (R4)

Klíčovou roli v podpoře dětí **sehrávají dětská průvodkyně či dětský průvodce, jejichž pomoc dítěti vnímají experti jako zásadní**. Nejenže pomáhají dětem vysvětlit, co je čeká, připravují je na výslech, doprovázejí a poskytují potřebnou psychickou podporu, ale stávají se pro ně také „důvěrníky“, někým, na koho se mohou spolehnout a kdo je provází a podporuje v průběhu celého procesu. Zároveň vystupují i jako jacísi prostředníci mezi dítětem a zapojenými odborníky, kteří zprostředkovávají informace nejen dítěti, ale též expertům a eliminují tím zátěž plynoucí z opakovaných „výslechů“ dítěte zástupci různých profesí.

„Paní psychologka z Lociky potom byla s tou slečnou u toho finálního výslechu minulý týden, kdy teda tam byla jako důvěrník a víceméně do toho samozřejmě nevstupovala, ale předtím tam s [jméno] mluvila, já nevím, půl hodiny před tím výslechem, takže jí tam pomohla trošku, jako i nám jako vysvětlit tu situaci a co bude do budoucna, aby se ta slečna zklidnila, aby prostě nebyla z toho nervózní, z toho výslechu, aby se nebála prostě vypovídat a tak.“ (R4)

„Že ty děti mají pořádk pod sebou, mají tam to doprovázení paní [jméno průvodkyně], že furt jsou... hlavně teda pro nás bylo vlastně hodně důležitý, že těm dětem pořádk zůstaly jako nějaký osoby, který je provázely vlastně od začátku tím, když se to tam jako začlo řešit, takže že tam měly prostě nějakou vztahovou osobu, na kterou byly napojený, věděly, co se děje, že jo, nemusely děti znova nikde říkat, co se odehrávalo, a podobně. (...) Locika se je snaží spojit vlastně v jedno, aby ty děti nebyly opakovaně jako vyslýchaný. (...) Takže tohle je, myslím si, hodně takový jako dobrý pro ty děti, aby to nebylo prostě opakovaný neustále.“ (R7)

Kromě přístupu k odborné pomoci je tedy přínosem DAC pro děti a jejich rodiny také **koordinace** všech zapojených subjektů a jejich kroků při řešení případu, což je významným **ochranným faktorem před sekundární viktimizací**.

„A právě u těchhle těch fakt malejch, tak tam je právě dobrý, že to dítě má ty služby nějak jako na jednom místě, nemusí ani s těmi rodiči obcházet různý experty, různý místa a nějak to snažit se zkoordinovat. Tohle to všechno dělá vlastně Dětský advokační centrum.“ (R3)

Srovnání služeb a postupů DAC s klasickými přístupy

DAC jako zcela nová a inovativní služba přináší a aplikuje některé postupy, které se odlišují od „klasického“ přístupu k řešení případů bez zapojení DAC, jež povětšinou koordinuje OSPOD. Předně je to **role case managera a průvodce dítěte**. Podstatný je také **rozdíl mezi případovými konferencemi** organizovanými OSPOD a těmi pořádanými DAC, které oslovení odborníci označují jako expertní případové konference povětšinou probíhající bez přítomnosti dětí a jejich rodičů (na rozdíl od případových konferencí OSPOD) s cílem koordinovat a sdílet postupy a poznatky zapojených odborníků. Expertní případové konference, jak již bylo popsáno, se v DAC konají u každého řešeného případu, kdežto při „klasickém“ přístupu tomu tak být nemusí.

„Ta případová komise, jak já je teda znám ty ospoďácký, tak počítá prostě s rodičem, druhým rodičem, staršími případně dětmi a já, pokud se tam objevím jako advokát, tak jsem zástupce některýho toho rodiče a stejně ta moje role je tam taková, že mlčím, že jsem ta podpůrná osoba, že tam jako... má to jinou roli než jakou má ta... ta expertní případová komise vlastně Dětského advokačního centra. Jo? Takže jako vlastně normální... v nelocikové kauze jakoby není takovejhle jednotící nějakej... nějaká platforma, ani tam nikde jako nemá bejt. To, s čím přichází Dětský advokační centrum, je do určitý míry novum, který tam teprve jako zavádí, že by mohla bejt takováhle platforma právě proto, aby se zjednodušila ta komunikace, aby si ty lidi předávali ty informace, o kterejch třeba fakt ani nevěděj, že si je mají předat. Ale doteďka jakoby, jak to fungovalo, tak neříkám, že to funguje jakoby špatně nebo že by tam měl někdo něco dělat v rámci toho současného fungujícího systému, že by někdo měl nějaký role, který nevyužívá, to si nemyslím. Spíš jako fakt Locika vymyslela, odkoukala, přinesla něco totálně novýho, což je teda jako super.“ (R3)

Někteří experti se domnívají, že pokud by museli řešit případ **klasickými postupy, tedy bez zapojení DAC, bylo by to pro ně mnohem složitější**. Jednak by museli psychologickou a terapeutickou pomoc, která je automatickou součástí služeb DAC, zajišťovat pomocí jiného subjektu, což by mohlo vést k časovým prodlevám, a jednak by se i oni sami museli „zaškolit“ do problematiky, která je pro ně nová. Vyjádřena byla též obava, že bez zapojení DAC by řešení případu **nemuselo být tak úspěšné**.

„No, myslím si, by to bylo mnohem složitější, že bysme museli prostě shánět toho dejme tomu třeba terapeuta, přestože bysme úplně nehleděli třeba na to, jestli má zkušenosti s takovýma jako... s takovýmhle případem těch dětí, kde bysme prostě museli vzít někoho co nejrychleji, nějak ty děti jako prostě zapojit do tý terapie a vlastně tohle nám jako v tom hrozně pomohlo, že museli bysme si narychlo shánět sami jako školení, načítat si samozřejmě nějaký informace, což děláme i tak. Ale když se člověk má o tom jako s kým poradit, tak je to vždycky jako o něco hned jako jednodušší, když ví, že je tady někdo, kdo tomu jako naprosto rozumí, a když potřebuje nějaký informace, že se na něj může obrátit.“ (R7)

„Když by tam DAC nebyl, určitě by se snížily ty šance, že to bude dobrým směrem a že tam budou opravdu hájeny zájmy dětí.“ (R5)

Zhodnocení služby DAC

Odborníci se domnívají, že **služby DAC jsou nastaveny optimálně a z výzkumu nevzešel žádný návrh, o jaké další formy podpory by bylo žádoucí stávající služby rozšířit.** Vhodně je dle jejich názoru nastaven okruh poskytovaných služeb, a to od psychologické podpory přes právní pomoc až po snahu o stabilizaci rodinného zázemí a podporu dětí například prostřednictvím zajištění mimoškolních aktivit. Dostatečně pokryt je podle nich také okruh odborníků zapojených do řešení případu a žádná klíčová profese zde nechybí.

T: „A napadá vás něco, co byste v tom procesu nebo v té službě třeba navrhovala změnit nebo jako rozšířit, co ještě dalšího by mohli poskytovat? Nebo v čem pomáhat?“

R: „Asi mě nenapadá. Já si myslím, že oni mají ten okruh opravdu tím, že se snaží pomáhat, poměrně široký, a myslím, že ať je to... ať řeší jakoby stabilitu rodinného zázemí, tak i školního, mimoškolních aktivit a podobně, poskytují i ty právní služby, psychologické služby. Já si myslím, že oni tam ten záběr mají opravdu široký. Nenapadá mě nic, o co by to měli rozšířit.“
(R4)

„Jako nenapadá mě teďka takhle nic, co by jako z té mé pozice, co bych viděla jako [chybějící]... Oni tam mají i psychologickou pomoc, to tam mají, to je takovej jako základ, co vždycky vidím, že ty děcka potřebujou, dětskýho psychologa, a nemůžou ho sehnat, to tam mají. Ne, jako nenapadá mě, neříkám, že nic takovýho není, ale fakt mě nenapadá.“ (R3)

Silné stránky služby

Na základě provedené evaluace a hodnocení služby oslovenými experty lze vyzdvihnout následující silné stránky DAC. Vše níže uvedené již bylo zmíněno v předchozích částech studie, proto identifikované silné stránky zde prezentujeme jen v bodech:

- komplexní a specializovaná odborná pomoc dítěti i zapojeným expertům, psychologická, terapeutická, sociálně-právní i právní pomoc;
- dobré personální zázemí;
- vstřícné, podporující a bezpečné prostředí;
- pomoc a podpora poskytovaná bez časové prodlevy a průběžně;
- průvodce dítěte jako důvěrník, podpora a doprovázení dítěte, zprostředkovatel informací mezi odborníky a dítětem;

- case manager jako koordinátor zapojených expertů, plánování postupů při řešení případu, práce s neabuzivním rodičem;
- multioborová spolupráce a koordinovaný přístup zapojených profesí, snižující zátěž kladenou na dítě a předcházející jeho sekundární viktimizaci;
- vzájemné a průběžné sdílení informací, předcházení riziku nejasností, opomenutí některých důležitých skutečností či naopak duplicitních aktivit, úspora času pro zapojené experty;
- sdílení odpovědnosti;
- kontinuita při řešení případu.

Slabé stránky služby

Oproti silným stránkám, kterých je dle oslovených expertů mnoho, byla v rozhovorech identifikována pouze jediná slabá stránka stávajícího nastavení služby DAC, a tou je **omezená kapacita služby**. Dotázaní experti by uvítali navýšení stávající kapacity, a jak bude podrobněji uvedeno dále, rovněž rozšíření tohoto typu služeb i do dalších krajů ČR. Dle samotných zástupců DAC je bohužel nezbytné v současné době kvůli kapacitním limitům některé případy odmítnat.

T: „Co by pomohlo ještě ten proces jako zlepšit?“

R: „Zvýšit kapacitu.“ (R6)

R: „To mě taky napadlo jako první.“ (R5)

R: „Já jako souhlasím určitě s tou kapacitou jako tady kolegyně vlastně, protože to je jako problém, si myslím, celkově jako všude, ve všech tady těch nějakých jako podpůrných organizacích, od já nevím, prostě různých jako center až po psychology a tak dále a tak dále, že ta kapacita asi celkově jako všude bude takovej jako boj.“ (R7)

Návrhy a doporučení

Experti se jednoznačně shodují na tom, že typ služby, kterou poskytuje DAC, by měl být rozšířen, měl by tedy být poskytován po celém území ČR republiky, nejen v Praze a ve středních Čechách, jak je tomu nyní. I ve stávajícím DAC provozovaném Centrem Locika jsou však z jejich pohledu kapacity nedostačující a měly by se navýšit. **Tato služba by tedy měla být místně i kapacitně dostupná ve všech krajích ČR a měla by se stát nedílnou součástí systému péče o ohrožené děti.**

T: „A myslíte si, že by tento typ služby měl být rozšířený i jinde v České republice?“

R: „No, stoprocentně, jako cokoliv, co je, tak je to vždycky lokalizovaný Praha, maximálně tak možná ještě Brno. Určitě jako je potřeba, aby tohle se dalo nabídnout tak, aby to nebylo o tom, že jako když se člověku stane trestný čin v Praze, tak ještě dobrý, ale když se mu to stane někde v regionech, tak je najednou úplně v jiném právním systému. (...) Aby se s tím počítalo, jo? – Jasně, vám se stalo tohle, tak tady máte tenhle ten letáček, tamhle si můžete zajít do Dětského advokačního centra, to je tady, já nevím, v Liberci na tam té ulici, a aby jako fakt se to stalo součástí toho systému pro ty děti, to je za mě prostě jako klíčový.“ (R3)

Je třeba zdůraznit, že ačkoli se na první pohled jedná o poměrně úzce vymezenou cílovou skupinu, tedy děti ohrožené násilím v blízkých vztazích či sexualizovaným násilím a děti jako oběti trestných činů, **každý případ je ojedinělý**. Jedná se o věk dítěte, obecně rodinnou situaci – zda je tam pro něho bezpečná, podporující osoba, míra ohrožení, doba, po kterou bylo dítě situaci vystaveno, jak často apod. Respondenti to považovali **za jednu z největších výzev, kterým čelí**. Do každého případu jsou zapojeni jiní odborníci, ale i když se jedná o zástupce jedné a téže profese, není předem jasné, jaký postup v daném případě budou zastávat a s jakým výsledkem. Vyjadřovali naději, že s přibývajícím počtem takových center a s tím i vyšším počtem dětí, které mohou najít pomoc, se **postupy v rámci daných profesí a v daných typech případů více standardizují**. To by nejvíce pomohlo samotným dětem, neboť by jim průvodci mohli ještě lépe vysvětlit, co je pravděpodobně čeká.

„... tak tam taky podle mě hraje hroznou roli ta nepředvídatelnost pro to dítě i pro toho rodiče i pro OSPOD kolikrát, že ty případy se vyvíjej různým způsobem, ale už nás prostě máme nějakou expertizu a nějaký zkušenosti, jak ty případy můžou vypadat, a připravujeme ty rodiny na všechny možné scénáře, který můžou jako nastat, takže jdeme od úplnejch jako maličností, jak vypadá soudní síň, jak vypadá výslechovka, kdo vlastně v té soudní síni sedí, kdo má jaký úkol vlastně nebo co všechno ho čeká u toho výsledku, jak to tam vypadá, na co oni mají právo, nemají, povinnosti prostě, pracujeme s velkou předvídatelností pro ty děti, což normálně v systému by taky jako nezažily.“ (R2)

DAC jako nová služba nemusí být všemi odborníky pracujícími s dětmi ohroženými násilím v blízkých vztazích přijímána tak pozitivně jako námi oslovenými experty. Důvodem může být zejména neznalost této služby a potažmo také nedůvěra v ní. Respondenti se proto pokusili formulovat návrhy a doporučení, **co by mohlo pomoci, aby i případní další odborníci byli otevřenější ke spolupráci** s DAC nebo jinou obdobnou službou tohoto typu, bude-li rozšířena i do dalších krajů v ČR. Klíčová je podle nich **osvěta** odborné i široké veřejnosti, ale rovněž informování ohrožených rodin, tedy **představení služby, jejích specifik a přínosů**, například formou **příkladů dobré praxe**.

„Možná by bylo... já si spíš myslím, že veřejnost, i teda odborná, úplně neví, jaké možnosti to advokační centrum má, takže by bylo možná dobře to nějak zmedializovat, odprezentovat nějakou buď kazuistikou nějakou konkrétní, samozřejmě anonymně, ale nějakým konkrétním případem, kdy teda fakt pomohli, ať už se to týče v trestním řízení, nebo teda v nějakým občanskoprávním třeba, nebo tak, tak to by asi pomohlo, aby veřejnost je vzala na vědomí, vůbec tu jejich činnost nebo vůbec tu jejich existenci a to, co teda jsou schopný dokázat nebo

s čím můžou pomoci. Myslím, že to je spíš jakoby malé povědomí o těch jejich možnostech.“ (R4)

„Určitě kvalitní osvěta.“ (R6)

„Mě napadá určitě přes ty příklady dobré praxe, jaká situace byla a jakým způsobem řešena, a asi pak v případě, že se to někdo dozví, tak rád v podobný situaci se na DAC obrátí.“ (R5)

Z důvodu neznalosti dané služby mohou mít někteří odborníci pocit, že spolupráce s DAC by pro ně byla spíše zátěží než přínosem, a to jak pracovní, tak časovou, zejména mají-li své předem dané či zavedené a osvědčené postupy. Vhodné by proto bylo i **vzájemné sdílení zkušeností** mezi zapojenými profesemi.

„A jako zejména tady u těch – státní zástupce, policajt, který třeba můžou mít pocit jako – tak proč já se toho mám účastnit, já si jedu podle svého, já má tady svůj řád, já mám trestní zákoník a prostě mě tohle to... pro mě to není důležitý. Tak zejména aby jako dlouhodobě tyhle ty role tam byly nějak motivovaný se toho účastnit, aby jako to už potom nebylo – ježišmarja, stopadesátá případovka, na to fakt nemám čas. Takže já bych řekla, že potom ten státní zástupce nebo ten policista, že už to jako tak nějak háže mentálně jako. (...) Aby jako byli nějak motivovaný tam tomu věnovat aspoň jako tu půlhodku a klidně online už. (...) A když se s tím třeba bude dopředu počítat, tak aby si každé mohl připravit nějaký, co na ně má vlastně, co s nima potřebuje řešit, a aby to bylo jako komfortní pro všechny zúčastněné. (...) Co z toho můžou čerpat za výhody, tak jako směřovat to tímhle tím směrem – my vám tady při vaší práci pomůžeme tak a tak a tak a tak. A tohle to vlastně vy můžete na nás delegovat, tohle to můžete... to řešíte, trápí vás to, můžete se nás zeptat, prostě tímto směrem, co uděláme pro vás možná.“ (R3)

V neposlední řadě je důležitá také **pozitivní osvěta zaměřená na ohrožené rodiny**. Cílem je budovat jejich důvěru v danou službu, šířit povědomí o přínosech vzájemné spolupráce pro dítě i neabuzivního rodiče, ale též **o samotné existenci pomáhajících služeb**.

„No, to je vlastně... stejně je to nakonec na každém, jo? Ale samozřejmě jako ta osvěta, nevím, nejsem si jistá jako, nakolik lidí jako o tom ví, že jo, kór třeba rodin, jako jednotlivců, že teď se jim něco třeba děje a často lidi nevědí, na koho se obrátit vlastně jako celkově, znají jenom ten jeden OSPOD vlastně většinou, to znají skoro všichni, že se o nich takhle různě mluví, že jo, OSPOD tamhle, tamhle něco. A jinak si myslím, že o spoustě takovejchle organizací lidi nemají vůbec jako ponětí vlastně, takže si myslím, že to jako je ten zásadní jako problém. (...) Kdyby tamhle, já nevím, byl nějaký spot ve zprávách, že prostě existuje nějaký takovýhle jako centrum, kam se lidi můžou obrátit, tak si myslím, že to spoustě lidem jako může pomoci nebo i prostě nějakým, nevím, třeba maminkám jako a podobně jako, který třeba jsou týraný nebo naopak i otcové třeba samozřejmě, že si myslím, že tohle jako chybí, že to není nikde jako veřejně jako daný. Když dá člověk nějaký letáček nebo bude někde odkaz jako na internetu, tak ale kdo se k němu jako prokliká, že kdežto, když je to takhle jako veřejně víc vidět, tak víc lidí se jako chytne.“ (R7)